

MAŁGORZATA PIETRZYCKA

Kompetencje, obowiązki i zakres odpowiedzialności dyrektora przedszkola

Competences, Responsibilities and Liability of a Kindergarten Headmistress

Magister, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Społeczno-Artystyczny, Zakład Pedagogiki, Polska

Streszczenie

W artykule skupiono się na szczegółowej analizie kompetencji, obowiązków i zakresie odpowiedzialności dyrektora przedszkola. Dokonano przeglądu nowych zadań, które rozszerzyły dotychczasowy zakres pracy dyrektora na tle zmieniającego się prawa oświatowego. Szczególną uwagę zwrócono na te czynności dyrektora, które wynikają z pełnionego nadzoru pedagogicznego, organizacji i tworzenia warunków kształcenia dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz przygotowaniu nowych miejsc dla dzieci w przedszkolach.

Słowa kluczowe: dyrektor przedszkola, prawo oświatowe, przedszkole, edukacja, dziecko, podstawa programowa, obowiązek, kompetencje, odpowiedzialność

Abstract

This article provides an analysis of required competences, responsibilities and liability of a kindergarten headmistress, together with an expansion of those aspects initiated by changes in educational law. Special attention has been given to those of headmistress' activities that derive from pedagogical supervision, organizing education of children with special needs and preparing new classrooms for children in a kindergarten.

Keywords: headmistress of kindergarten, educational law, kindergarten, pre-school education, child, program basis, competences, responsibility, liability

Wstęp

Od 1 września 2017 r. nowe przepisy oświatowe dały szansę uczestniczenia w edukacji przedszkolnej wszystkim dzieciom w wieku 3–5 lat w naszym kraju (Ustawa, 2016, art. 31.6). „Dzieci w wieku 3-5 lat mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego”. Oznacza to, że w wielu miastach i wsiach na terenie całej Polski gminy zostały zobligowane do

tworzenia nowych oddziałów przedszkolnych przy istniejących placówkach przedszkolnych lub wręcz budowania nowych przedszkoli. Nałożyło to na dyrektorów przedszkoli wiele dodatkowych obowiązków w ramach kompetencji, jak również postawione zostały przed nimi nowe wymagania. Placówki przedszkolne istniejące do lat 90. ubiegłego wieku w naszym kraju były niewielkie i wręcz niedoceniane w systemie edukacji; najczęściej były to przedszkola mające 3–6 oddziałów. Nowe prawo oświatowe na przestrzeni ostatnich 25 lat, zmieniające się programy wychowania przedszkolnego, osiągnięcia dziedziny nauki, medycyny, psychologii, pedagogiki pokazały, jak ważny jest w życiu małego dziecka okres edukacji przedszkolnej. Edukacja przedszkolna została wyniesiona na piedestał; okazało się, że to etap niemalże najważniejszy w okresie wczesnego dzieciństwa, który buduje fundament pod rozwój jednostki.

Zmieniająca się podstawa programowa wychowania przedszkolnego daje duże możliwości kształcenia małych dzieci w różnych obszarach i nakłada niejednokrotnie nowe obowiązki na dyrektora placówki, który jest odpowiedzialny za organizację atrakcyjnego procesu edukacji przedszkolaków. Specyficzny dla okresu przedszkolnego proces edukacji, którego podstawową formą jest zabawa, nastawiony jest nie tylko na rozwój małego dziecka we wszystkich obszarach, ale wyrównywanie mikrodeficytów i stwarzanie szans na kształcenie dzieci posiadających orzeczenie o specjalnych potrzebach edukacyjnych w przedszkolach ogólnodostępnych. Takie szanse i możliwości dla tych wychowanków zostały stworzone przez system prawa oświatowego, który nałożył na placówki edukacyjne – przedszkola, szkoły publiczne – obowiązek organizacji wsparcia edukacyjnego i kształcenia specjalistycznego dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi w okresie ostatnich 5 lat.

Zmiany w prawie oświatowym na przestrzeni lat 2012–2017 nałożyły na dyrektorów przedszkoli nowe zadania, które przełożyły się na rozszerzenie ich kompetencji, obowiązków i zakresu odpowiedzialności.

Podstawy prawne systematyzujące zarządzanie przedszkolem przez dyrektora w ramach kompetencji, obowiązków i odpowiedzialności zawierają przede wszystkim akty prawne takie, jak:

- ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, Dz.U. 2017, poz. 59,
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego, Dz.U. 2017, poz. 1658,
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 28 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, Dz.U. 2017, poz. 1643.

Kompetencje dyrektora przedszkola

Dyrektor przedszkola w ramach swoich kompetencji przede wszystkim:

- kieruje placówką i reprezentuje ją na zewnątrz,

- sprawuje nadzór pedagogiczny,
- jest pracodawcą,
- przewodniczy radzie pedagogicznej,
- wykonuje zadania administracji publicznej:
 - a) składa oświadczenia woli w imieniu gminy,
 - b) zaciąga zobowiązania w imieniu gminy w ramach planu finansowego,
 - c) reprezentuje gminę przed sądami, organami administracji publicznej i organami egzekucyjnymi.

1. W obszarze dotyczącym sprawowania nadzoru pedagogicznego nowe przepisy prawa oświatowego nałożyły na dyrektora przedszkola w ramach jego kompetencji kolejne zadania:

- wdrożenie nowej podstawy wychowania przedszkolnego,
- monitorowanie realizacji nowej podstawy wychowania przedszkolnego, począwszy od 3.–6. roku życia dziecka w wieku przedszkolnym, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rolę obserwacji u dzieci 3-, 4-letnich oraz diagnozę 5-, 6-latką mającą na celu ocenę stopnia przygotowania dziecka do podjęcia nauki w szkole i osiągnięcie dojrzałości szkolnej,
 - zapewnienie wszystkim rodzicom ubiegającym się o przyjęcie ich dzieci w wieku 3–6 lat miejsca w przedszkolu,
 - organizację kształcenia specjalnego w przedszkolu publicznym dla dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,
 - dokumentowanie organizacji kształcenia specjalnego w placówce zgodnie z przepisami prawa oświatowego.

2. Dokonując szczegółowego przeglądu czynności związanych z organizacją kształcenia specjalnego, należy podkreślić szczególną odpowiedzialność dyrektora za:

- organizację zajęć rewalidacyjnych,
- wsparcie w obszarze pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- zapewnienie dziecku opieki i edukacji przez osobę nauczyciela wspomagającego (w przypadku uprawnień wynikających ze stopnia niepełnosprawności wychowanka),
 - otoczenie dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych wszelką możliwą opieką dydaktyczno-wychowawczą i opiekuńczą,
 - organizację szerokiej współpracy ze środowiskiem wychowawczym dziecka o specjalnych potrzebach edukacyjnych (rodziną, grupą rówieśniczą).

3. Dyrektor przedszkola jako pracodawca odpowiada prawnie i dyscyplinarnie za:

- zatrudnianie kadry pedagogicznej posiadającej odpowiednie kwalifikacje do wykonywania zadań związanych z edukacją dzieci niepełnosprawnych,
- udzielania wychowankom pomocy psychologiczno-pedagogicznej zmierzającej do wyrównywania szans edukacyjnych,

– stwarzania maksymalnych warunków i możliwości do rozwijania wiedzy, kompetencji i umiejętności dzieci mających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Obowiązki dyrektora przedszkola

Dyrektor przedszkola w zakresie swoich obowiązków:

- kieruje pracą dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, organizuje pracę z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- współdziała z organem prowadzącym i nadzorującym,
- sprawuje bezpośredni nadzór pedagogiczny, opracowuje plan nadzoru,
- współpracuje z radą pedagogiczną i radą rodziców,
- realizuje uchwały rady pedagogicznej,
- dokonuje oceny pracy nauczycieli, przygotowuje kryteria ocen,
- zapewnia warunki do realizacji awansu zawodowego nauczycieli,
- współdziała z organem prowadzącym i nadzorującym,
- opracowuje regulaminy i zarządzenia wewnętrzne,
- odpowiada za bezpieczne i higieniczne warunki pracy oraz nauki,
- odpowiada za wyposażenie placówki; bazę dydaktyczną przedszkola i jej stan techniczny z zastosowaniem ustawy o zamówieniach publicznych,
- nadzoruje prawidłowe prowadzenie dokumentacji przedszkolnej,
- prowadzi politykę kadrową i socjalną,
- kształtuje atmosferę pracy i stosunki pracownicze, zapewnia właściwe warunki do pracy.

Dokonując przeglądu obowiązków dyrektora przedszkola w oparciu o najnowsze przepisy szczególnego znaczenia nabrały i uległy rozszerzeniu te działania, które wynikają z rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej z 28 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Rozporządzenie to pokazuje szczegółowe obowiązki dyrektora w obszarze organizacji pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Nowelizacja prawa oświatowego uściśliła obowiązki dyrektora i skierowała jego działania organizacyjne na współpracę z organem prowadzącym, które to działania bezpośrednio miały zapewnić każdemu dziecku w wieku 3–5 lat miejsce w przedszkolu od 1 września 2017 r. oraz obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne dla 6-latka (Ustawa, 2016). „Zapewnienie warunków do spełniania obowiązku, o którym mowa w ust. 4, oraz realizacji prawa, o którym mowa w ust. 6, jest zadaniem własnym gminy.

Dyrektor przedszkola jako przewodniczący rady pedagogicznej ma czuwać nad prawidłową organizacją pracy tego organu w zakresie wspierania dzieci

niepełnosprawnych. Ma tak organizować pracę rady pedagogicznej, by w pełni wykorzystać wiedzę, kompetencje i umiejętności nauczycieli do współorganizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla wychowanków placówki posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Jako przewodniczący rady pedagogicznej jest odpowiedzialny za przygotowanie i realizację „indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych” (IPET) dla każdego wychowanka oraz organizację zespołów pracujących z dziećmi wymagającymi takiej pracy. Jest to zadanie wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Dyrektor odpowiada za uczynienie z dziecka podmiotu edukacji przedszkolnej, szczególnie powinien zwracać uwagę na edukację dzieci niepełnosprawnych w przedszkolu, podczas której należy według A. Tanajewskiej, R. Naprawy i J. Stawskiej (2014) „pozwolić, aby każdy wychowanek uczył się zgodnie z własnymi możliwościami, umiejętnościami, był traktowany jako podmiot, z którym prowadzi się dialog, wyzwalając inicjatywę, pasję poznawczą”.

Nowe obowiązki dyrektora przedszkola wynikłe ze zmieniających się przepisów oświatowych rozszerzyły się o:

- zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, nauki, edukacji dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych (przygotowanie i organizacja sal terapii, sal rehabilitacji do zajęć indywidualnych),
- doposażenie przedszkola w specjalistyczne pomoce do rewalidacji i terapii,
- przygotowanie sal terapeutycznych, gabinetów specjalistycznych, logopedycznych, sal SI i wszystkich służących do wsparcia dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Odpowiedzialność dyrektora przedszkola

Dyrektor przedszkola przede wszystkim jest odpowiedzialny za:

- prawidłowe dysponowanie środkami w planie finansowym,
- kierowanie pracą kadry pedagogicznej i niepedagogicznej,
- dydaktyczny i wychowawczy poziom przedszkola,
- zapewnienie właściwych warunków organizacyjnych, lokalowych do realizacji zadań opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych,
- zachowanie tajemnicy służbowej,
- ochronę danych osobowych pracowników,
- przestrzeganie przepisów bhp i ppoż.,
- podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych.

Niedopełnienie jakichkolwiek obowiązków wiąże się z odpowiedzialnością dyscyplinarną, administracyjną i karną.

Wgłębiając się w prawo oświatowe ulegające zmianom i powołując się na przywoływane rozporządzenia, można stwierdzić, że zakres odpowiedzialności

dyrektora przedszkola rozszerzył się. W chwili obecnej dodatkowo odpowiedzialny jest on za:

- zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych, lokalowych do realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- prawidłowe dysponowanie środkami w planie finansowym, w rozdziale budżetu przedszkola, zapewniającym prawidłowe funkcjonowanie i realizację zasad udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej wychowankom,
- prowadzenie wsparcia edukacyjnego dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych z zachowaniem ustawy o ochronie danych osobowych i tzw. danych wrażliwych w obiegu dokumentów,
- podnoszenie swoich kwalifikacji w dziedzinie dotyczącej edukacji dzieci niepełnosprawnych.

Podsumowanie

1. Kompetencje, obowiązki i zakres odpowiedzialności dyrektora przedszkola wynikają z: ustaw, rozporządzeń, zarządzeń organów prowadzących, statutów i regulaminów wewnętrznych.

2. Nowelizacja prawa oświatowego ma wpływ na zakres kompetencji, obowiązków i odpowiedzialność dyrektora przedszkola i zapewnienie jakości edukacji, opieki i wychowania w przedszkolu.

3. Nowelizacja prawa oświatowego ma wpływ na zapewnienie jakości edukacji, opieki i wychowania w przedszkolu publicznym dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

4. Prawo dziecka 3–5 lat do nieodpłatnej edukacji przedszkolnej w ramach realizacji podstawy programowej spowodowało powstawanie nowych placówek wychowania przedszkolnego i oddziałów przedszkolnych.

Literatura

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25.08.2017 w sprawie nadzoru pedagogicznego. Dz.U. 2017, poz. 1658.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 28.08.2017 zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Dz.U. 2017, poz. 1643.

Tanajewska, A., Naprawa, R., Stawska, J. (2014). *Praca z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Poradnik dla nauczyciela*. Warszawa: Difin.

Ustawa z 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe. Dz.U. 2017, poz. 59.